

PRILOGA

Identifikacija spomenika: Hrastovlje - Cerkev sv. Trojice, EID 1-00179

Obseg razglasitve: posamezni spomenik

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik:

- taborska cerkev na skalnati vzpetini jugovzhodno od vasi Hrastovlje je izjemna dominantna v krajini in prepoznavni del prostora Rižanske doline;
- podružnična cerkev stoji na avtentični lokaciji najmanj od leta 1480 ter je ohranila prvotni sakralni značaj in podobo;
- cerkev obdaja mogočno protiturško taborsko obzidje iz 16. stoletja, ki je eden najboljše ohranjenih primerov te vrste v Sloveniji;
- arhitekturna zasnova hrastoveljske cerkve je edinstveni in pomembni primer psevdobazilikalnega tipa cerkve z lokalnimi posebnostmi v istrskem umetnostnem in širšem slovenskem prostoru;
- v celoti poslikana notranjščina cerkve je najobsežnejša ohranjena slikarska celota srednjega veka v Sloveniji, z bogatim in edinstvenim ikonografskim programom, ki vključuje cikel Stvarjenja sveta in dela prvih staršev, alegorične upodobitve mesecev ter znameniti Mrtvaški ples;
- napisi v glagolici in latinščini ter v stene vrezani grafiti so pomembni zgodovinski viri;
- med opremo v cerkvi izstopajo štirje stilno in ikonografsko zanimivi oltarji, zvon z letnico 1469 in redek primer relikviarja z napisom o posvetitvi cerkve iz leta 1480;
- območje cerkve ima velik arheološki potencial (v zemeljskih plasteh se domneva prisotnost arheoloških ostalin, vezanih na uporabo cerkve in tabora v preteklosti).

Varovane sestavine spomenika:

PROSTORSKA POJAVNOST: lokacija (prostorska podoba); vedute (izpostavljenost tabora s cerkvijo na skalnati vzpetini sredi nepozidanega prostora nad vasjo);

PROSTORSKA ZASNOVA: zasnova celotnega prostora (prostorska zasnova z zasnovo širšega prostora (parcelacija), prostorsko celovitostjo (ohranjenost neposredne okolice, ohranjenost odprtega prostora, izraženost zgodovinsko pogojenih in utemeljenih meja v prostoru), razmerjem tabora s cerkvijo v gabaritih s pripadajočim odprtim prostorom; grajene in druge prvine (taborsko obzidje s cerkvijo));

ARHITEKTURNE PRVINE: tlorsni gabarit; višinski gabarit; konstrukcijska zasnova; fasada; arhitekturni členi; fasadni detajli (portal v cerkev); strešna konstrukcija; oblika in naklon strešin; kritina (skrle);

STAVBNO POHIŠTVO: vrata; okna; line (v taborskem obzidju);

GRADIVA: taborsko obzidje iz lomljenega apnenca, cerkev iz klesancev lokalnega peščenjaka;

FUNKCIONALNA ZASNOVA: namembnost (sakralna); razporeditev prostorov;

OBLIKOVANOST NOTRANJŠČINE: komunikacije; arhitekturne, likovne in druge prvine notranjščine (gotske freske na vseh stenah, stebrih in obokih v cerkvi, vključno z napisi in grafiti); notranja oprema in drobni inventar (po inventarnem popisu);

ARHEOLOŠKE OSTALINE: arheološke plasti, najdbe in strukture s pripadajočim stratigrafskim kontekstom.

Obseg spomenika:

parcela 2328 v katastrski občini 2617 HRASTOVLJE;

stavba 113 v katastrski občini 2617 HRASTOVLJE.

Vplivno območje:

parcele 1682/3, 1682/4, 1684/1, 1684/2, 1685, 1686, 1689/2 (del), 1689/3, 1689/4, 1689/5, 2259/1 (del), 2261 (del), 2276/1 (del), 618/1, 619, 620, 621/2, 622, 623, 624/1, 624/2, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657/1 in 657/2 v katastrski občini 2617 HRASTOVLJE.

Varstveni režim spomenika:

- ohranjanje vseh varovanih sestavin spomenika;
- v primeru izjemnega odkritja, predvsem ostankov grajenih struktur, je treba ostaline ohraniti ali prezentirati na mestu odkritja;
- prepoved predelav arhitekture spomenika v celoti ali njegovih delov;
- prepoved predelav, poškodovanja ali uničevanja objektov in grajenih struktur;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- redno in strokovno vzdrževanje ter obnavljanje varovanih sestavin spomenika;
- redno in strokovno spremljanje stanja, ki ga opravlja zavod;
- omogočanje znanstvenoraziskovalnih in učno-demonstracijskih del, ki prispevajo k boljšemu poznavanju spomenika in povečanju njegove pričevalnosti;
- prepoved uničevanja, poškodovanja in odnašanja predmetov ter trgovanja s predmeti, ki so ovrednoteni kot del spomenika;
- izjemoma sta dovoljena premeščanje in uporaba opreme, kadar je to del funkcije predmeta, če premeščanje oziroma uporaba ne ogroža obstoja te opreme;
- izjemoma in ob upoštevanju standardov za varovanje in hrambo muzejskega gradiva je dovoljeno začasno premeščanje opreme za razstave in druge predstavitve.

Varstveni režim vplivnega območja:

- ohranjanje odprtega nepozidanega prostora (brez novogradenj) in tradicionalne rabe prostora, kjer je to nujno za ohranjanje celovitosti spomenika;
- ohranjanje vedut na spomenik kot prostorsko dominantno;
- ohranjanje značilne krajinske tipologije;
- načrtovanje zahtevnih in manj zahtevnih objektov ni dopustno;
- prepoved postavljanja začasnih objektov, vključno z nadzemno strukturo in nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepoved onesnaževanja in odlaganja odpadkov.

Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju:

Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja velja na vseh parcelah vplivnega območja.

Zahteve glede javne dostopnosti spomenika:

Cerkev je odprta za sakralne potrebe. Lastnik oziroma upravljavec spomenika mora sorazmerno s svojimi zmožnostmi javnosti omogočiti dostopnost in ustrezen predstavitev spomenika. Javni dostop ne sme ogroziti varovanih sestavin spomenika in osnovne sakralne namembnosti. Za zagotavljanje primerne mikroklimе v cerkvi in preprečevanje fizičnih poškodb poslikav se obisk cerkve omeji na največ 25 obiskovalcev hkrati; treba je poskrbeti za primerno prezračevanje in poslikane površine zaščititi pred mehanskimi poškodbami. Omejitev števila obiskovalcev ne velja za bogoslužje.

Določitev meje:

Meji spomenika in njegovega vplivnega območja sta določeni na digitalnem katastrskem načrtu, datoteka z dne 14. 11. 2025.
